

Beknopt grammaticaal overzicht

HET NAAMWOORD

EERSTE KLASSE: AVUS, ROSA, DONUM, BONUS, ~A, ~UM						
ENKELVOUD			MEERVOLD			
	M.	V.	O.	M.	V.	O.
NOM.	~us	~a	~um	~ī	~ae	~a
ACC.	~um	~am	~um	~ōs	~ās	~a
GEN.	~ī	~ae	~ī	~ōrum	~ārum	~ōrum
DAT.	~ō	~ae	~ō	~īs	~īs	~īs
ABL.	~ō	~ā	~ō	~īs	~īs	~īs
VOC.	~e					

TWEDE KLASSE: DUX, MATER, CORPUS, FELIX, ~, ~						
ENKELVOUD			MEERVOLD			
	M.	V.	O.	M.	V.	O.
NOM.	~	~	~	~ēs	~ēs	~a ~ia
ACC.	~em	~em	~	~ēs	~ēs	~a ~ia
GEN.	~is	~is	~is	~um ~ium	~um ~ium	~um ~ium
DAT.	~ī	~ī	~ī	~ibus	~ibus	~ibus
ABL.	~e ~ī	~e ~ī	~e ~ī	~ibus	~ibus	~ibus

DERDE KLASSE: FRUCTUS, DIES						
ENKELVOUD			MEERVOLD			
	M.	V.		M.	V.	
NOM.	~us	~ēs		~ūs	~ēs	
ACC.	~um	~em		~ūs	~ēs	
GEN.	~ūs	~eī		~uum	~ērum	
DAT.	~uī	~eī		~ibus	~ēbus	
ABL.	~ū	~ē		~ibus	~ēbus	

NAAMVAL	MEEST VOORKOMENDE FUNCTIE	VERTALING
nominatief	onderwerp	
accusatief na voorzetsel	lijdend voorwerp bijwoordelijke bepaling	
genitief	bijvoeglijke bepaling	van ...
datief	meewerkend voorwerp	aan/voor ...
ablatief	bijwoordelijke bepaling	met/door ...
vocatief	aanspreking	

HET WERKWOORD

ONVOLTOOIDE TIJDEN				VOLTOOIDE TIJDEN			
ACTIEF		PASSIEF		ACTIEF		PASSIEF	
INDICATIEF	CONJUNCTIEF	INDICATIEF	CONJUNCTIEF	INDICATIEF	CONJUNCTIEF	INDICATIEF	CONJUNCTIEF
PRAESENS		PRAESENS		PERFECTUM		PERFECTUM	
amō <i>ik bemin</i>	amem <i>ik bemin</i>	amor <i>ik word bemind</i>	amer <i>ik word bemind</i>	amāvī <i>ik beminde / ik heb bemind</i>	amāverim <i>ik heb bemind</i>	amātus sum <i>ik werd bemind / ik ben bemind</i>	amātus sim <i>ik ben bemind</i>
amās amat amāmus amātis amant	amēs amet amēmus amētis ament	amāris amātur amāmur amāminī amantur	amēris amētur amēmur amēminī amentur	amāvisti amāvit amāvimus amāvistis amāvērunt	amāveris amāverit amāverimus amāveritis amāverint	amātus es amātus est amātī sumus amātī estis amātī sunt	amātus sis amātus sit amātī simus amātī sitis amātī sint
INDICATIEF	CONJUNCTIEF	INDICATIEF	CONJUNCTIEF	INDICATIEF	CONJUNCTIEF	INDICATIEF	CONJUNCTIEF
IMPERFECTUM		IMPERFECTUM		PLUSQUAMPERFECTUM		PLUSQUAMPERFECTUM	
amābam <i>ik beminde</i> amābās amābat amābāmus amābātis amābant	amārem <i>ik beminde</i> amārēs amāret amārēmus amārētis amārent	amābar <i>ik werd bemind</i> amābāris amābātur amābāmur amābāminī amābantur	amārer <i>ik werd bemind</i> amārēris amārētur amārēmur amārēminī amārentur	amāveram <i>ik had bemind</i> amāverās amāverat amāverāmus amāverātis amāverant	amāvissem <i>ik had bemind</i> amāvissēs amāvisset amāvissēmus amāvissētis amāvissent	amātus eram <i>ik was bemind</i> amātus erās amātus erat amātī erāmus amātī erātis amātī erant	amātus essem <i>ik was bemind</i> amātus essēs amātus esset amātī essēmus amātī essētis amātī essent
INDICATIEF FUTURUM SIMPLEX		INDICATIEF FUTURUM SIMPLEX		INDICATIEF FUTURUM EXACTUM		INDICATIEF FUTURUM EXACTUM	
amābō <i>ik zal beminnen</i> amābis amābit amābimus amābitis amābunt		amābor <i>ik zal bemind worden</i> amāberis amābitur amābimur amābiminī amābuntur		amāverō <i>ik zal bemind hebben / ik heb bemind / ik bemin</i> amāveris amāverit amāverimus amāveritis amāverint		amātus erō <i>ik zal bemind zijn / ik ben bemind</i> amātus eris amātus erit amātī erimus amātī eritis amātī erunt	
IMPERATIEF PRAESENS							
amā <i>bemin</i> amāte							
PARTICIPIUM PRAESENS						PARTICIPIUM PERFECTUM	
amāns, ~, ~; amantis <i>beminnend / die bemint</i> <i>terwijl ... bemint</i>						amātus, ~a, ~um <i>bemind / die bemind is</i> <i>nadat ... bemind is</i>	
PARTICIPIUM FUTURUM							
amātūrus, ~a, ~um <i>die zal beminnen</i>							
INFINITIEF PRAESENS				INFINITIEF PERFECTUM			
amāre <i>beminnen</i>	amārī <i>bemind worden</i>			amāvisse <i>bemind hebben</i>	amātum, ~am, ~um esse <i>bemind zijn</i>		
INFINITIEF FUTURUM							
amātūrum, ~am, ~um esse <i>zullen beminnen</i>	amātum īrī <i>zullen bemind worden</i>						
VERBAALSUBSTANTIEF		VERBAALADJECTIEF					
amandūm, amandī <i>te beminnen</i> <i>het beminnen</i>	amandus, ~a, ~um <i>te beminnen</i> <i>die bemind moet worden</i>						

VERBOGEN VORMEN VAN HET WERKWOORD

CONGRUEREND PARTICIPIUM				ZELFSTANDIG PARTICIPIUM
participium bij kern	participium met V of BWB bij kern	participium bij kern in abl. = losse ablatief	participium bij vorm van esse = gezegde	
puella legēns <i>het lezende meisje</i>	puella mē amāns <i>het meisje dat mij bemint</i> <i>terwijl het meisje mij bemint</i>	puellā amante , ... <i>terwijl het meisje bemint</i>		Amantem videō. <i>Ik zie de minnaar.</i> <i>Ik zie hem die bemint.</i>
puella amāta <i>het beminde meisje</i>	puella ā mē amāta <i>het meisje dat door mij bemind is</i> <i>nadat het meisje door mij bemind is</i>	puellā amatā , ... <i>nadat het meisje bemind is</i>	Puella amāta est . <i>Het meisje werd/is bemind.</i>	Scripta videō. <i>Ik zie de tekst.</i> <i>Ik zie de dingen die geschreven zijn.</i>
vertaal als adjectief	vertaal als BVBzin of BWBzin	vertaal als BWBzin	vertaal als gezegde	vertaal als substantief of BVBzin

VERBAALSUBSTANTIEF	VERBAALADJECTIEF BIJ KERN	VERBAALADJECTIEF BIJ KOPPELWERKWOORD ESSE
ad amandum <i>om te beminnen</i>	ad puellam amandam <i>om het meisje te beminnen</i>	Puella amanda est . <i>Het meisje moet bemind worden.</i>

VII DE NAAMVALLEN EN HUN FUNCTIES

189

NAAMVALLEN EN FUNCTIES			
	VORM	FUNCTIE	
Serv us dormit. <i>De slaaf slaapt.</i>	NOMINATIEF	O	☞ 191–192
Servus fess us est. <i>De slaaf is vermoeid.</i>		NWD	☞ 216.1–2
Dāvus laet us liberōs accipit. <i>Davus ontvangt blij de kinderen.</i>		DVB	☞ 217–218
Dominus serv um monet. <i>De meester waarschuwt de slaaf.</i>	ACCUSATIEF	LV	☞ 194, 199.1
Rūfus ad aqu am dormit. <i>Rufus slaapt bij het water.</i>		BWB tijd, plaats, ...	☞ 195–199.2
Cōnstat [serv um fess um esse]. <i>Het staat vast dat de slaaf vermoeid is.</i>		O + NWD	☞ 216.3
[Eum laet um dormīre] videō. <i>Ik zie dat hij blij slaapt.</i>		DVB	☞ 217–218
Vīn ī deus fessus est. <i>De god van de wijn is vermoeid.</i>	GENITIEF	BVB	☞ 220, 232.1–2
Bacchus cupidus vīn ī est. <i>Bacchus is verzot op wijn.</i>		V	☞ 221, 222.3
Magister librum Mārc ō dat. <i>De meester geeft een boek aan Marcus.</i>	DATIEF	MV	☞ 235, 238.1
Dominus serv ō crēdit. <i>De meester gelooft de slaaf.</i>		V	☞ 236, 238.2
Serv ō omnia agenda erant. <i>Door de slaaf moest alles gedaan worden.</i>		HV	☞ 237
Noct e , lūn ā fulgent e , Rūfus sub pont e dormit. <i>’s Nachts, terwijl de maan schijnt, slaapt Rufus onder een brug.</i>	ABLATIEF	BWB tijd, plaats, ...	☞ 249–255
Templum ā serv īs aedificātur. <i>De tempel wordt door de slaven gebouwd.</i>		HV	☞ 256
Dominus serv ō sapienter ūtitur. <i>De meester gaat wijs om met de slaaf.</i>		V	☞ 257, 258.2
Hūc ven ī , parv e Mercur ī . <i>Kom hierheen, kleine Mercurius.</i>	VOCATIEF	Aanspreking	☞ 274

1 Nominatief

190

De nominatief geeft steeds informatie over het **onderwerp** van het gezegde.

FUNCTIE

191

Onderwerp (O)

Het onderwerp staat in de nominatief. Alle andere woorden in de nominatief verwijzen naar het onderwerp, dat niet altijd uitgedrukt is.

Gallia est omnis dīvisā in partēs trēs. CAES. DBG I 1

Gallië is als geheel verdeeld in drie delen.

In alteram partem profectus pugnantibus occurrit. CAES. DBG II 21

Nadat hij naar het andere deel vertrokken was, liep hij de vechtende soldaten tegemoet.

192

VERTALING

- 1 Wordt het onderwerp **uitgedrukt**, dan staat het meestal **vooraan**. Wordt het onderwerp **niet uitgedrukt**, dan is het meestal **hetzelfde onderwerp** als in de vorige zin. Dan spreken we van een **nulnominatief**.

Caesar ad legiōnem decimam dēvenit. Militēs est cohortātus. CAES. DBG II 21

Caesar kwam terecht bij het tiende legioen. Hij vuurde zijn soldaten aan.

- 2 Is het onderwerp van de hoofdzin ook het onderwerp van de bijzin, dan staat het vaak vóór het voegwoord. Je vertaalt dan best het **voegwoord eerst**.

Caesar, [cum legiōnem urgērī vīdisset], tribūnōs militum monuit. CAES. DBG II 26

Toen Caesar gezien had dat het legioen in het nauw werd gebracht, waarschuwde hij de krijgstribunen.

De accusatief sluit meestal aan bij het gezegde. In het algemeen geeft de accusatief aan wie of wat direct betrokken is bij de handeling van het gezegde. Meestal is dat een **(lijdend) voorwerp**. De accusatief kan ook een **bijwoordelijke bepaling** zijn.

193

FUNCTIE

Lijdend voorwerp (LV)

194

Deze term bevat zowel de functie (voorwerp) als de rol (lijdend).

Gallia est omnis divisa in partēs trēs, quārum ūnam incolunt Belgae. CAES. DBG I 1

Gallië is als geheel verdeeld in drie delen, waarvan de Belgen er één bewonen.

Bijwoordelijke bepaling (BWB), meestal met een voorzetsel

195

Deze bijwoordelijke bepalingen kunnen de **rol** hebben van:

RICHTING – vraag WAARHEEN?

196

Incrēdibilī celeritatē ad flūmen dēcucurrērunt. CAES. DBG II 19

Met ongelooflijke snelheid renden ze naar beneden naar de rivier.

Bij namen van **steden** en bij **domum** wordt het **voorzetsel niet** uitgedrukt.

Diviciācus Rōmam profectus infectā rē redierat. CAES. DBG VI 12

Diviciacus, die naar Rome vertrokken was, was onverrichter zake teruggekeerd.

PLAATS – vraag WAAR?

197

Intrā eās silvās hostēs in occultō sēsē continēbant. CAES. DBG II 18

Tussen die bossen hielden de vijanden zich schuil.

TIJD – vraag WANNEER?

198

Quod ante Caesaris adventum ferē quotannīs accidere solēbat. CAES. DBG VI 15

Dat gebeurde gewoonlijk vóór de komst van Caesar bijna jaarlijks.

– vraag HOELANG?

Itaque annōs nōnnūllī vicēnōs in disciplinā permanent. CAES. DBG VI 14

En zo blijven sommigen wel twintig jaar in de leer.

VERTALING

199

- 1 Sommige werkwoorden hebben een lijdend voorwerp dat wij vertalen met een **voorzetsel**.

Proximās silvās petiērunt. CAES. DBG VI 8

Ze gingen naar de dichtstbijz bossen.

- 2 Een bijwoordelijke bepaling ingeleid door **in** of **ad** met een **persoon** vertaal je vaak met **tegen(over)**.

Nōbilibus in hōs eadem omnia sunt iūra. CAES. DBG VI 13

De edelen hebben tegenover hen allemaal dezelfde rechten.

Bijwoordelijke bepaling (BWB)

De bijwoordelijke bepalingen in de accusatief worden meestal ingeleid door een **voorzetsel** en kunnen de **rol** hebben van:

RICHTING – vraag WAARHEEN?

- 1 Bij dichters wordt het **voorzetsel** vaak **niet** uitgedrukt.

At nōs ībimus Āfrōs. VERG. BUC. I 64

Maar wij zullen naar Afrika gaan.

- 2 Soms duidt de bijwoordelijke bepaling ingeleid door voorzetsels zoals *in*, *ad* en *adversus* niet letterlijk maar **figuurlijk** de richting aan.

Nōbilibus in hōs eadem omnia sunt iūra. CAES. DBG VI 13

De edelen hebben tegenover hen allemaal dezelfde rechten.

- 3 Bij werkwoorden van beweging staat vaak een bijwoordelijke bepaling van **richting**, waar het Nederlands een bijwoordelijke bepaling van **plaats** verwacht.

Paucī in hiberna perveniunt. CAES. DBG V 37

Weinigen komen aan in het winterkamp.

- 4 Bij sommige werkwoorden verwacht je informatie over de richting. Deze accusatief kun je beschouwen als een **voorwerp** (richtingsobject).

Ad nostra castra contendērunt. CAES. DBG II 19

Ze snelden naar ons kamp.

PLAATS – vraag WAAR?

Bij sommige werkwoorden verwacht je informatie over de plaats. Deze accusatief kun je beschouwen als een **voorwerp** (plaatsobject).

Proximī sunt Germānīs, quī trāns Rhēnum incolunt. CAES. DBG I 1

Ze wonen vlakbij de Germanen, die aan de andere kant van de Rijn wonen.

TIJD – vraag HOELANG?

Het voorzetsel **per** wordt gebruikt om nadruk te leggen op de duur van de handeling.

Id vitium nullī per saecula longa notātum primī vidistis. OV. MET. IV 67-68

Dat gebrek, gedurende lange eeuwen door niemand opgemerkt, zagen jullie als eersten.

MIDDEL – vraag DOOR WIENS TOEDOEN? BIJ WELKE GOD?

Soms duidt de bijwoordelijke bepaling ingeleid door het voorzetsel **per** niet letterlijk maar figuurlijk het middel aan: de persoon door wiens bemiddeling iets gebeurt of de god tot wie men zich richt in gebeden.

Per explōrātōrēs Caesar certior factus est. CAES. DBG I 12

Via verkenners werd Caesar op de hoogte gebracht.

Iūrō per Apollinem medicum. HIPPOCR. IUS.

Ik zweer bij Apollo de genezer.

WIJZE – vraag **HOE? OP WELKE MANIER?**

Soms duidt de bijwoordelijke bepaling ingeleid door het voorzetsel **per** de wijze aan. Dit is vaak het geval bij Tacitus.

Recuperatam matrīs grātiam per gaudium memorābat. TAC. ANN. XIV 5

Ze sprak met vreugde over het feit dat ze als moeder terug in de gratie gekomen was.

208

OORZAAK – vraag **WAARDOOR? WAAROM?**

Ob eam causam prō victimīs hominēs immolant. CAES. DBG VI 16

Om die reden offeren ze mensen in plaats van offerdieren.

209

DOEL – vraag **MET WELKE BEDOELING?**

Soms duidt de bijwoordelijke bepaling ingeleid door het voorzetsel **ad** het doel aan. *Ad* wordt dan vaak gevolgd door een verbaalsubstantief of een verbaaladjectief.

Caesar ad cohortandōs militēs dēcucurrit. CAES. DBG II 21

Caesar liep naar beneden om de soldaten aan te sporen.

210

ROUTE – vraag **WAARLANGS?**

Per silvās ad Titum Labiēnum lēgātum perveniunt. CAES. DBG V 37

Langs de bossen komen ze aan bij de onderbevelhebber Titus Labienus.

211

MAAT – vraag **HOEVER?**

Ab his castris oppidum Bibrax aberat milia passuum octō. CAES. DBG II 6

Van dit kamp was de stad Bibrax 8 mijl verwijderd.

212

– vraag **HOE HOOG? HOE DIEP? HOE LANG? HOE BREED? HOE OUD?**

bij **adjectieven** zoals *altus*, *longus*, *lātus* en *nātus*

Fossae quīnōs pedēs altae dūcēbantur. CAES. DBG VII 73

Grachten van elk 5 voet diep werden aangelegd.

– vraag **IN WELKE MATE?**

Nōn multum frūmentō, sed maximam partem lacte et pecore vīvunt. CAES. DBG IV 1

Ze leven niet zozeer van graan, maar voor het grootste deel van melk en vlees.

BEPERKING – vraag **IN WELK OPZICHT? OP WELK VLAKE?**

Deze accusatief komt vooral voor bij **dichters**.

Restitit Aenēās ōs umerōsque deō similis. VERG. AEN. I 589

Daar stond Aeneas qua gelaat en schouders gelijkend op een god.

213

Uitroep

De accusatief die gebruikt wordt in een uitroep, sluit niet aan bij een gezegde, maar staat op zich.

Ā miseram Eurydicēn! VERG. GEORG. IV 526

Ach ongelukkige Eurydice!

214

3 Congruentie in de nominatief en accusatief

215

Sommige zinsdelen **congrueren** met het onderwerp of het (lijdend) voorwerp in **vorm**: steeds in **naamval** en, waar mogelijk, in **genus en getal**. Ze kunnen dan de **functie** vervullen van **naamwoordelijk deel** en **dubbelverbonden bepaling**.

FUNCTIE

216

Naamwoordelijk deel (NWD)

- 1 Het naamwoordelijk deel is **noodzakelijk** bij **koppelwerkwoorden** zoals:

esse   zijn   fierī   worden

Samen vormen ze het **naamwoordelijk gezegde**.

Fortissimi sunt Belgae. CAES. DBG I 1

De dappersten zijn de Belgen.

- 2 In zinnen met een **persoonsvorm** staan het onderwerp en het naamwoordelijk deel in de **nominatief**.

Haec poena apud eōs est gravissima. CAES. DBG VI 13

Deze straf is bij hen de zwaarste.

- 3 In de **bijzijn** in de **accusatief met infinitief** fungeert de infinitief als het gezegde. Het onderwerp en het naamwoordelijk deel staan dan in de **accusatief**. 283

(Clāmitābat) brevem cōsulendī esse occāsiōnem. CAES. DBG V 29

(Hij riep) dat de gelegenheid om te overleggen maar kort was.

Dubbelverbonden bepaling (DVB)

- 1 Een dubbelverbonden bepaling is een zinsdeel dat zowel verbonden is met het **gezegde** als met het **onderwerp** of (**lijdend**) **voorwerp**. Ze **congrueert** met dit onderwerp of (lijdend) voorwerp en beschrijft er een **eigenschap** of een **toestand** van.

Tanta rērum commūtātiō est facta ut cālōnēs etiam inermēs armātis
occurrerent. CAES. DBG II 27

De situatie veranderde zo drastisch dat de legerknechten zelfs ongewapend op de gewapenden afstormden.

- 2 Een dubbelverbonden bepaling in de **nominatief** verwijst vaak naar een **onderwerp** dat **niet uitgedrukt** is, de **nulnominatief**.

Innītēns servulīs duōbus adsurrēxit. PLIN. EP. VI 16
Steunend op twee slaafjes stond hij recht.

- 3 In de **bijzin** in de **accusatief met infinitief** staat de dubbelverbonden bepaling in de **accusatief**.

(Caesar) nōnnūllōs ā novissimīs dēsertōrēs proeliō excēdere ac tēla vitāre
vīdit. CAES. DBG II 25

(Caesar) zag dat enkelen van de achterhoede als deserteurs uit het gevecht weggingen en zich buiten schot stelden.

- 4 Uitzonderlijk staat een dubbelverbonden bepaling in de **genitief, datief** of **ablatief**, wanneer ze congrueert met een **voorwerp** in deze naamval.

Administrīs ad ea sacrificia druidibus ūtuntur. CAES. DBG VI 16
Bij die offers gebruiken ze de druiden als priesters.

- 5 Bij werkwoorden met de betekenis *beschouwen als*, *maken (tot)*, *benoemen tot* kan men ook spreken van een (noodzakelijk) dubbelverbonden voorwerp.

habēre	<i>beschouwen als</i>	appellāre	<i>noemen, benoemen tot</i>
reddere	<i>maken (tot)</i>	creāre	<i>aanstellen tot; benoemen tot</i>

Haec (fāma) itinera īnfēsta reddiderat. CAES. DBG III 79
Dit (gerucht) had de wegen onveilig gemaakt.

VERTALING

Wanneer de **dubbelverbonden bepaling** een **substantief** is, vertaal je ze met **als** of **tot**.

Lēgātōs ad eum mittunt nōbilissimōs cīvītātis. CAES. DBG I 7

Als gezanten zenden ze de aanzienlijksten van de stam naar hem toe.

219

Meestal geeft de genitief als **bijvoeglijke bepaling** meer informatie over de kern (een naamwoord).

FUNCTIE

220

Bijvoeglijke bepaling (BVB)

De bijvoeglijke bepaling hoort bij een **kern**, die een substantief of een ander zelfstandig gebruikt woord is.

Tanta militum virtūs fuit. CAES. DBG V 43

Zo groot was de moed van de soldaten.

221

Voorwerp (V)

Sommige werkwoorden en adjectieven worden aangevuld met een voorwerp in de genitief:

1 sommige werkwoorden zoals:

meminisse + gen. zich herinneren

oblīvīscī + gen. vergeten

Vivōrum meminī. CIC. FIN. V 3

Ik herinner me de levenden.

2 sommige adjectieven zoals:

cupidus + gen. vol verlangen naar

ignārus + gen. niet op de hoogte van

memor + gen. denkend aan

plēnus + gen. vol

Vox plēna terrōris raucō dē gutture fertur. OV. MET. II 483-484

Een stemgeluid vol paniek weerklinkt uit haar schorre keel.

222

VERTALING

1 Een naamwoord in de genitief als BVB vertaal je meestal met het voorzetsel **van**.

Soms kan dit voorzetsel **wegvallen**.

Magnus numerus adulēsentium concurrit. CAES. DBG VI 13

Een groot aantal (van) jongeren komt samen.

2 Soms vertaal je een naamwoord in de genitief als BVB met een **ander voorzetsel**. Dit gebeurt vaak wanneer de kern van de bijvoeglijke bepaling verwant is met een werkwoord en de genitief het 'voorwerp' is van dit 'gezegde'.

Caelī cupidīne tractus altius ēgit iter. OV. MET. VIII 224-225

Aangetrokken door het verlangen naar de hemel volgde hij een hogere weg.

cupidō < cupere: Hij verlangt naar de hemel.

3 De genitief die voorwerp is, wordt vaak vertaald als **lijdend voorwerp** of met een **voorzetsel**.

Vivōrum meminī. CIC. FIN. V 3

Ik herinner me de levenden.

Functies van de genitief: aanvullingen

Bijvoeglijke bepaling (BVB)

223

De bijvoeglijke bepalingen kunnen volgende **rol** hebben:

HANDELEND

224

De kern is verwant met een werkwoord én het naamwoord in de genitief is het '**onderwerp**' van dit 'gezegde'.

Cognitō Caesaris adventū Ariovistus lēgātōs ad eum mittit. CAES. DBG I 42

Nadat Ariovistus de aankomst van Caesar vernomen heeft, stuurt hij gezanten naar hem.

adventus < advenīre: Caesar komt aan.

LIJDEND

225

De kern is verwant met een werkwoord én het naamwoord in de genitief is het '**voorwerp**' van dit 'gezegde'.

Daedalus tāctus loci nātālis amōre clausus erat pelagō. OV. MET. VIII 184

Daedalus die geraakt was door liefde voor zijn geboorteplaats, was ingesloten door de zee.

amor < amāre: Hij heeft zijn geboorteplaats lief.

GEHEEL

226

De genitief duidt het **geheel** aan waarvan de kern een **deel** is.

Magnam partem eōrum interfēcērunt. CAES. DBG II 23

Ze doodden een groot deel van hen.

Hōrum omnium fortissimī sunt Belgae. CAES. DBG I 1

Van al dezen zijn de Belgen de dappersten.

BEZITTER

227

De genitief duidt een **bezitter** aan van een **materieel bezit** of van een **eigenschap**.

Nam villa eius subiacēbat. PLIN. EP. VI 16

Want haar villa lag aan de voet (van de Vesuvius).

Tanta militum virtūs fuit. CAES. DBG V 43

Zo groot was de moed van de soldaten.

BESCHRIJVING

228

De genitief bestaat uit een adjectief, een voornaamwoord of een telwoord en een substantief, die samen een **eigenschap** weergeven van de kern.

(Reperiēbat) esse hominēs magnae virtūtis. CAES. DBG II 15

letterlijk: (Hij vernam) dat het mensen van grote dapperheid waren.

vlot: (Hij vernam) dat het heel dappere mensen waren.

Castra fossā duodēviginti pedum mūniri iubet. CAES. DBG II 5

Hij geeft het bevel het kamp met een gracht van achttien voet te versterken.

VERKLARING

229

De genitief geeft een **nadere invulling** van de kern.

(Clāmītābat) brevem cōsulendī esse occāsionem. CAES. DBG V 29

(Hij riep) dat de gelegenheid om te overleggen maar kort was.

Voorwerp (V)

Sommige werkwoorden en adjectieven worden aangevuld met een voorwerp in de genitief.

- 1 **Participia** die een **blijvende eigenschap** uitdrukken zoals:

patiēns + gen.   *bestand tegen*

fugiēns + gen.   *afkerig van*

Nēmō erat fugiēns labōris. CAES. DBC I 69

Niemand was afkerig van inspanning.

- 2 **Plēnus** kan met een **genitief** of met een **ablatief** staan.

Verrēs ōrnāmentis habeat plēnam domum. CIC. VERR. II 4 126

Verres zou een huis vol kostbaarheden hebben.

- 3 **Werkwoorden** in verband met de **rechtspraak** zoals:

accūsāre   *beschuldigen van*

damnāre   *veroordelen wegens*

- Bij deze werkwoorden staat de **misdaad** in de genitief.

Cēterōs nōn dubitābō inertiae condemnāre. CIC. OR. I 172

Ik zal niet aarzelen om de overigen wegens luiheid te veroordelen.

- Ook de **doodstraf** staat in de genitief. § 270.2

Ā senātū capitis damnātus est. SUET. DVC IV 2

Door de senaat werd hij ter dood veroordeeld.

- 4 Werkwoorden van **waard zijn**, **waard achten**, **ruilen** en **(ver)kopen** zoals: § 270.3

esse   *waard zijn*

emere   *kopen*

habēre   *waard achten*

vendere   *verkopen*

- Bij deze werkwoorden kan de **algemene waarde** in de genitief staan.

Auctōritās magni habēbātur. CAES. DBG IV 21

Zijn gezag werd veel waard geacht.

- Bij de werkwoorden kopen en verkopen is een voorwerp dat de algemene waarde aangeeft, niet strikt noodzakelijk. Deze genitief kun je ook beschouwen als een **bijwoordelijke bepaling** met als rol waarde.

Bijwoordelijke bepaling (BWB)

231

Deze bijwoordelijke bepaling kan de **rol** hebben van:

PLAATS – vraag **WAAR?**

232

- 1 Namen van steden van de 1ste klasse enkelvoud en *domī* en *humī* staan in de **genitief**.
Namen van steden van de 1ste klasse meervoud en van de 2de klasse staan in de **ablatief** zonder voorzetsel. 260.1
At iī, quī Alesiae obsidēbantur, dē exitū suārum fortūnārum cōsultābant. CAES. DBG VII 77
Maar zij die in Alesia werden belegerd, overlegden over de afloop van hun lot.
- 2 Bij sommige werkwoorden verwacht je informatie over de plaats. Deze genitief kun je beschouwen als een **voorwerp** (plaatsobject).
Erat Misēnī. PLIN. EP. VI 16
Hij bevond zich in Misenum.

Naamwoordelijk deel bij **esse** (NWD)

233

Naamwoorden in de genitief die een **bezitter** of een **beschrijving** uitdrukken, kunnen ook als NWD met het koppelwerkwoord **esse** voorkomen.

Sed timidi est optāre necem. OV. MET. IV 115
Maar het is eigen aan een lafaard de dood te wensen.
Mentis sānae est. HOR. SAT. I 9 44
letterlijk: *Hij is van een gezonde geest.*
vlot: *Hij heeft gezond verstand.*

234

De datief sluit meestal aan bij het gezegde. In het algemeen geeft de datief aan wie of wat indirect betrokken is bij de handeling van het gezegde. Meestal is dat een **(meewerkend) voorwerp**.

FUNCTIE

235

Meewerkend voorwerp (MV)

- 1 De term bevat zowel de functie (voorwerp) als de rol (meewerkend).
- 2 Bij werkwoorden met de betekenis **geven** en **zeggen** verwacht je naast het **lijdend voorwerp** ook een **meewerkend voorwerp** in de datief.

Multa iuventūti trādunt. CAES. DBG VI 14

Veel dingen vertrouwen ze aan de jeugd toe.

- 3 Bij werkwoorden zoals **kopen**, **klaarmaken**, ... is een meewerkend voorwerp in de datief **niet strikt noodzakelijk**.

Nōn vītae, sed scholae discimus. SEN. EP. CVI 12

Niet voor het leven, maar voor de school leren wij.

236

Voorwerp (V)

Sommige werkwoorden en adjectieven worden aangevuld met een voorwerp in de datief:

- 1 **Sommige werkwoorden** zoals:

cōfidere + dat.   *vertrouwen*

crēdere + dat.   *geloven; vertrouwen; toevertrouwen*

Puer bene sibi fidēs. CIC. ATT. VI 6.4

Een kind vol zelfvertrouwen.

- 2 Veel **werkwoorden** samengesteld met een **voorvoegsel** ad-, ante-, con-, in-, inter-, ob-, post-, prae-, sub-, super-. Deze werkwoorden hebben dan meestal een figuurlijke betekenis.

Illi rēbus divīnīs intersunt. CAES. DBG VI 13

Ze nemen deel aan de godsdienst.

- 3 **Esse**: de datief drukt dan de **bezitter** uit. Deze datief vertaal je vlot als onderwerp en esse vertaal je met **hebben**.

Nōbilibus eadem omnia sunt iūra. CAES. DBG VI 13

De edelen hebben allemaal dezelfde rechten.

- 4 **Sommige adjectieven** zoals:

commūnis + dat.   *gemeenschappelijk aan*

similis + dat.   *gelijk aan; gelijkend op*

pār + dat.   *gelijk aan; opgewassen tegen*

Proximī sunt Germānīs. CAES. DBG I 1

Ze wonen vlakbij de Germanen.

Handelend voorwerp (HV)

237

Bij het **verbaaladjectief** staat het handelend voorwerp meestal in de datief. 🗨️ 151

Caesarī omnia ūnō tempore erant agenda. CAES. DBG II 20

Door Caesar moest alles op hetzelfde moment gedaan worden.

VERTALING

238

- 1 Een naamwoord in de datief vertaal je meestal met het voorzetsel **aan** of **voor**. Soms kan het voorzetsel **wegvallen**.

Multa iuventūti trādunt. CAES. DBG VI 14

Veel dingen vertrouwen ze aan de jeugd toe.

- 2 De datief die voorwerp is, wordt vaak vertaald als **lijdend voorwerp** of met een **voorzetsel**.

Hostī appropinquābat. CAES. DBG II 19

Hij naderde de vijand.

Habitus corporis quiēscētī quam dēfūctō similior. PLIN. EP. VI 16

De houding van zijn lichaam leek meer op een rustende dan op een overledene.

De datief: aanvullingen

Voorwerp (MV)

Er is een meewerkend voorwerp in de datief niet strikt noodzakelijk. Deze datief kun je ook

oordelijke bepaling met als rol **voor- of nadeel**.

sed scholae discimus. SEN. EP. CVI 12

et voor het leven, maar voor de school.

En adjectieven worden aangevuld met een voorwerp in de datief:

woorden zoals:

het is toegelaten (aan mij); (ik) mag

het bevalt (me)

het schijnt (me)

(ik) heb nodig

het overkomt (me)

colērisque accidit. CAES. DBG VI 14

mt bijna de meeste mensen.

datief of met een **genitief** staan.

mei. PLAUT. AM. 1 4 42

mij.

Voorwerp (HV)

Er staat het handelend voorwerp soms in de datief.

lium captum iam diū est. CIC. FAM. V 19

het besluit al lang genomen.

Bijvo

De bijvo

VOOR-

1 De p

2 De p

RICHTI

Deze dat

DOEL C

Deze dat

Naam

Naamwo

voorkom

ordelijke bepaling (BWB)

242

ordelijke bepalingen kunnen de **rol** hebben van:

OF NADEEL – vraag **IN WIENS VOOR- OF NADEEL?**

243

persoon vanuit wiens **standpunt** de gebeurtenis of toestand van de zin geldt, staat in de datief.

Quintia fōrmōsa est multīs, mihi candida, longa, rēcta est. CAT. CARM. 86

Quintia is mooi voor velen, voor mij is ze knap, groot, slank.

persoon die emotioneel of fysiek **betrokken** is bij de handeling, staat in de datief.

Quid mihi Celsus agit? HOR. EP. I 3 15

Wat doet Celsus me daar?

Sēsē omnēs flentēs Caesarī ad pedēs prōiēcērunt. CAES. DBG I 31

Allen wierpen zich wenend voor de voeten van Caesar.

ING – vraag **WAARHEEN?**

244

ief komt vooral voor bij **dichters**.

It clāmor caelō. VERG. AEN. V 451

Het geroep gaat naar de hemel.

OF STREKKING – vraag **MET WELKE BEDOELING?**

245

ief komt gewoonlijk samen voor met een tweede datief bij werkwoorden als **mittere, venīre, relinquere**.

Atuatucī, cum auxiliō Nervīis venīrent, domum revertērunt. CAES. DBG II 29

Toen de Atuatuci de Nerviers ter hulp kwamen, keerden ze naar huis terug.

woordelijk deel (NWD)

246

orden in de datief die een **doel** uitdrukken, kunnen als naamwoordelijk deel met het koppelwerkwoord **esse** en. Deze datief komt gewoonlijk samen met een tweede datief voor.

Duae legiōnēs praesidiō impedimentis erant. CAES. DBG II 19

letterlijk: *Twee legioenen waren ter bescherming voor de legeretros.*

vlot: *Twee legioenen dienden als bescherming voor de legeretros.*

248

De ablatief geeft meestal extra informatie die niet noodzakelijk is bij het gezegde. De ablatief vervult dus vaak de functie van een **bijwoordelijke bepaling**.

FUNCTIE

249

Bijwoordelijke bepaling (BWB)

De bijwoordelijke bepalingen in de ablatief worden soms ingeleid door een **voorzetsel** en kunnen de **rol** hebben van:

250

PLAATS – vraag **WAAR?**

In silvā latēbant. CAES. DBG II 19

Ze hielden zich schuil in het bos.

Bij namen van **steden** wordt het **voorzetsel niet** uitgedrukt.

Erat Athēnīs spatiōsa domus. PLIN. EP. VII 27

Er was in Athene een ruim huis.

251

TIJD – vraag **WANNEER?**

Primā lūce ex castrīs proficiscuntur. CAES. DBG V 31

Bij dageraad vertrekken ze uit het kamp.

252

MIDDEL – vraag **WAARMEE?**

Etiam armīs dē prīncipātū contendunt. CAES. DBG VI 13

Ze wedijveren ook met wapens om de hoogste positie.

253

WIJZE – vraag **HOE?**

Incrēdibilī celeritatē ad flūmen dēcucurrērunt. CAES. DBG II 19

Met ongelooflijke snelheid renden ze naar beneden naar de rivier.

254

OORZAAK – vraag **WAARDOOR? WAAROM?**

Cōstituunt ut īī quī aetātē inūtilēs sint bellō, oppidō excēdant. CAES. DBG VII 78

Ze beslissen dat wie door leeftijd onbruikbaar is voor de oorlog, uit de stad moet vertrekken.

255

VERWIJDERING – vraag **VANWAAR?**

Primā lūce ex castrīs proficiscuntur. CAES. DBG V 31

Bij dageraad vertrekken ze uit het kamp.

Bij namen van **steden** en **domō** wordt het **voorzetsel niet** uitgedrukt.

Ēgrediēbātur domō. PLIN. EP. VI 16

Hij ging uit het huis.

256

Handelend voorwerp (HV)

Bij een **passief werkwoord** staat het handelend voorwerp in de ablatief. Het handelend voorwerp **kan** ingeleid worden door het voorzetsel **a(b)**.

Ā parentibus propinquisque mittuntur. CAES. DBG VI 14

Door hun ouders en familieleden worden ze gestuurd.

Voorwerp (V)

Sommige werkwoorden en adjectieven worden aangevuld met een voorwerp in de ablatief:

1 sommige deponente werkwoorden zoals:

ūtī + abl.	gebruiken; omgaan met
potīrī + abl.	bemachtigen; beheersen
nītī + abl.	steunen op

Ad ea sacrificia druidibus ūtuntur. CAES. DBG VI 16

Bij die offers gebruiken ze de druïden.

2 sommige adjectieven zoals:

dignus + abl.	waardig; passend; waard
---------------	-------------------------

Illa fuit longā dignissima vītā. OV. MET. IV 109

Zij verdiende het meest een lang leven.

3 sommige werkwoorden en adjectieven die een verwijdering uitdrukken (bevrijden, beroven, missen) zoals:

(mihi) opus est + abl.	(ik) heb ... nodig
liberāre + abl.	bevrijden van
liber + abl.	vrij van; zonder
nūdus + abl.	naakt; beroofd van

Auctōritāte tuā nōbīs opus est. CIC. FAM. IX 25

Uw gezag hebben wij nodig.

4 adjectieven en bijwoorden in de comparatief

Puer quīdam audentior cēterīs in ulteriōra tendēbat. PLIN. EP. IX 33

Een jongen roekelozer dan de anderen ging steeds verder in zee.

VERTALING

1 Een naamwoord in de ablatief kun je vaak vertalen met het voorzetsel **met** of **door**.

Etiam armīs dē prīncipātū contendunt. CAES. DBG VI 13

Ze wedijveren ook met wapens om de hoogste positie.

2 De ablatief die voorwerp is, wordt vaak vertaald als **lijdend voorwerp** of met een **voorzetsel**.

Ad ea sacrificia druidibus ūtuntur. CAES. DBG VI 16

Bij die offers gebruiken ze de druïden.

Populum liberāvit metū. CIC. DRP I 25

Het volk heeft hij bevrijd van de schrik.

Functies van de ablatief: aanvullingen

259

Bijwoordelijke bepaling (BWB)

De bijwoordelijke bepalingen in de ablatief worden soms ingeleid door een **voorzetsel** en kunnen de **rol** hebben van:

260

PLAATS – vraag **WAAR?**

- 1 Namen van steden van de 1ste klasse meervoud en van de 2de klasse staan in de **ablatief** zonder voorzetsel.
Namen van steden van de 1ste klasse enkelvoud en *domī* en *humī* staan in de **genitief**. 232.1
Erat Athēnīs spatiōsa domus. PLIN. EP. VII 27
Er was in Athene een ruim huis.
- 2 Bij dichters wordt het **voorzetsel** vaak **niet** uitgedrukt.
Quā tē regiōne requīram? OV. MET. VIII 232
In welke streek moet ik je zoeken?
- 3 Bij naamwoorden zoals *locus*, *tōtus* en in vaste uitdrukkingen wordt het **voorzetsel** **niet** uitgedrukt.
Tōtis trepidātur castrīs. CAES. DBG VI 37
In heel het kamp breekt er paniek uit.
Bellum Italiae terrā marique inferāmus. CIC. ATT. IX 13
Laten we Italië ter land en ter zee de oorlog aandoen.
- 4 Bij sommige werkwoorden verwacht je informatie over de plaats. Deze ablatief kun je beschouwen als een **voorwerp** (plaatsobject).
Stabiīs erat. PLIN. EP. VI 16
Hij bevond zich in Stabiae.

261

TIJD – vraag **WANNEER?**

In plaats van het voorzetsel *ante* of *post* met een accusatief wordt vaak een ablatief gevolgd door het **bijwoord ante** of **post** gebruikt.

Biduō post Ariovistus ad Caesarem lēgātōs mīsit. CAES. DBG I 47
Twee dagen later stuurde Ariovistus gezanten naar Caesar.

– vraag **BINNEN WELKE TIJD?**

Diēbus circiter quīndecim ad finēs Belgārum pervēnit. CAES. DBG II 2
In ongeveer 15 dagen bereikte hij het gebied van de Belgen.

262

MIDDEL – vraag **MET WIE?**

Wanneer het gaat om personen, dan duidt de bijwoordelijke bepaling ingeleid door het voorzetsel **cum** niet letterlijk het middel, maar eerder de **begeleiding** aan.

Cum liberīs atque uxōribus exīre cōguntur. CAES. DBG VII 78
Ze worden gedwongen met hun kinderen en vrouwen te vertrekken.

263

WIJZE – vraag **HOE?**

Het voorzetsel **cum** wordt vaak gebruikt wanneer het substantief geen adjectief bij zich heeft.

Gravissimum supplicium cum cruciātū cōstitutum est. CAES. DBG VI 17
Een zeer zware straf met foltering is vastgesteld.

OORZAAK – vraag WAAROM?

264

De ablatieven **causā** en **grātiā** worden vaak voorafgegaan door een naamwoord in de **genitief**.

Plērumque illō discendī causā proficiscuntur. CAES. DBG VI 13

Meestal vertrekken ze daarheen om te leren.

VERWIJDERING – vraag VANWAAR?

265

Bij dichters wordt het **voorzetsel** vaak **niet** uitgedrukt.

Tergō vēlāmina lāpsa reliquit. OV. MET. IV 101

De sluier die van haar rug gegleden was, liet zij achter.

ROUTE – vraag WAARLANGS?

266

Wegen, poorten, rivieren en bruggen staan in de ablatief **zonder voorzetsel**.

Pauci incertis itineribus in hiberna perveniunt. CAES. DBG V 37

Weinig soldaten komen langs onbetrouwbare wegen in het winterkamp aan.

MAAT – vraag HOEVER?

267

Legiōnem Caesar passibus ducentis ab eō tumulō cōstituit. CAES. DBG I 43

Caesar liet zijn legioen halt houden op tweehonderd passen van die heuvel.

– vraag HOEVEEL? 32.2

Erant omnīnō itinera duo: ūnum difficile, alterum multō facilius. CAES. DBG I 6

Er waren in het totaal twee wegen: de ene moeilijk, de andere veel makkelijker.

BEPERKING – vraag IN WELK OPZICHT? OP WELK VLAK?

268

Hī omnēs linguā, institūtis, lēgibus inter sē differunt. CAES. DBG I 1

Dezen verschillen allemaal onderling in taal, gebruiken en wetten.

Handelend voorwerp (HV)

269

Bij het verbaaladjectief staat het handelend voorwerp soms niet in de datief, maar in de ablatief met a(b).

Ōscula iungit nec moderāta satis nec sic ā virgine danda. OV. MET. II 430-431

Hij geeft kussen die niet gematigd genoeg zijn en niet op zo'n manier door een meisje mogen gegeven worden.

Voorwerp (V)

Sommige werkwoorden en adjectieven worden aangevuld met een voorwerp in de ablatief:

- 1 Bij werkwoorden zoals **nāsci** en **oriri** duidt de ablatief niet letterlijk een verwijdering, maar figuurlijk de **afkomst** aan.

Sed nōn idem licet mihi quod iis qui nōbili genere nātī sunt. CIC. VERR. II 518o

Maar ik mag niet hetzelfde als diegenen die van adellijke afkomst zijn.

- 2 Bij **werkwoorden** in verband met de **rechtspraak** staat de **straf** in de ablatief.

De doodstraf staat in de genitief. 230.3

damnāre veroordelen tot

Capitis absolūtus pecūniā multātus est. NEP. DVI XVIII 3, 1, 7

Nadat hij was vrijgesproken van de doodstraf, werd hij tot een geldboete veroordeeld.

- 3 **Werkwoorden** van **waard zijn**, **waard achten**, **ruilen** en **(ver)kopen** zoals: 230.4

esse waard zijn

emere kopen

habēre waard achten

vendere verkopen

- Bij deze werkwoorden staat de **prijs** in de ablatief.

Viginti talentis unam orationem vendidit. PLIN. M. NH VII 110

Voor twintig talenten verkocht hij één redevoering.

- Ook de **algemene waarde** kan in de ablatief staan.

Condūxit nōn magnō domum. CIC. CAEL. 18

Hij huurde een huis voor niet veel (geld).

- Bij de werkwoorden kopen en verkopen is een voorwerp dat de prijs of algemene waarde aangeeft, niet strikt noodzakelijk. Deze ablatief kun je ook beschouwen als een **bijwoordelijke bepaling** met als rol waarde.

- 4 **Potiri** kan met een **ablatief** of met een **genitief** staan.

Rerum potiri Nerōnem fama eadem tulit. TAC. ANN. I 5

Hetzelfde gerucht deed de ronde dat Nero de macht overnam.

Bijvoeglijke bepaling (BVB)

Deze bijvoeglijke bepaling heeft de rol van **beschrijving**. Dit is het geval wanneer de ablatief bestaat uit een adjectief en een substantief, die samen een eigenschap weergeven van de kern. 228

Alii immānī magnitudīne simulācra habent. CAES. DBG VI 16

letterlijk: Anderen hebben poppen met een enorme grootte.

vlot: Anderen hebben reusachtig grote poppen.

Naamwoordelijk deel bij esse (NWD)

Naamwoorden in de ablatief die een **beschrijving** uitdrukken, kunnen ook als NWD met het koppelwerkwoord **esse** voorkomen. 233

Magnō hī sunt apud eōs honōre. CAES. DBG VI 13

letterlijk: Zij zijn met grote eer bij hen.

vlot: Zij genieten grote eer bij hen.

De vocatief als **aanspreking** heeft geen functie bij het gezegde. Hij staat **los** van de zin.

273

FUNCTIE

Aanspreking

274

Īcare, ubi es? OV. MET. VIII 232

Icarus, waar ben je?

ZINSELEN	PHRASES	PARTIES DE LA PHRASE	SATZGLIEDER
ONDERWERP Julie geeft een hondje aan haar zoon.	SUBJECT Julie gives her son a dog.	SUJET Julie donne un chien à son fils.	SUBJEKT Julie gibt ihrem Sohn einen Hund.
WERKWOORDELIJK GEZEGDE (WWG) Julie geeft een hondje aan haar zoon.	VERB PHRASE Julie gives her son a dog.	VERBE Julie donne un chien à son fils.	VERB Julie gibt ihrem Sohn einen Hund.
NAAMWOORDELIJK DEEL VAN HET NAAMWOORDELIJK GEZEGDE De hond is ziek.	SUBJECT COMPLEMENT The dog is ill.	ATTRIBUT DU SUJET Le chien est malade.	PRÄDIKATIVERGÄNZUNG Der Hund ist krank.
LIJDEND VOORWERP Julie geeft een hondje aan haar zoon.	DIRECT OBJECT Julie gives her son a dog.	COMPLÉMENT D'OBJET DIRECT Julie donne un chien à son fils.	AKKUSATIVOBJEKT Julie gibt ihrem Sohn einen Hund.
MEEWERKEND VOORWERP Julie geeft een hondje aan haar zoon.	INDIRECT OBJECT Julie gives her son a dog.	COMPLÉMENT D'OBJET INDIRECT Julie donne un chien à son fils.	DATIVOBJEKT Julie gibt ihrem Sohn einen Hund.
BIJWOORDELIJKE BEPALING In het begin van de zomer geeft Julie een hondje aan haar zoon.	ADVERBIAL In the beginning of the summer Julie gives her son a dog.	COMPLÉMENT CIRCONSTANCIEL Au début de l'été, Julie donne un chien à son fils.	ADVERBIAL Am Anfang des Sommers gibt Julie ihrem Sohn einen Hund.